

Funkcje stanowiące podstawę uczenia się mowy

Umiejętność naśladowania jest bardzo ważną funkcją w procesie kształtowania mowy, ponieważ dziecko w późniejszym etapie powinno zacząć wykazywać gotowość komunikacyjną, zaczynając od naśladowania prostych dźwięków: pojedynczych głosek i sylab.

UMIEJĘTNOŚĆ NAŚLADOWANIA TO KLUCZ DLA ROZWOJU MOWY.

W jaki sposób naśladownictwo może wpływać na rozwój mowy?

Mówiąc o mowie mamy na myśli złożone czynności. Myślimy o aparacie artykulacyjnym, o prawidłowym oddechu oraz o koordynacji pracy tych narządów. Kiedy ćwiczymy aparat artykulacyjny dziecko powinno naśladować bardzo drobne ruchy narządów artykulacyjnych. Wymaga to od niego precyzyjności oraz dużego skupienia. Wiąże się to również z naśladowaniem różnych dźwięków. Bardzo często dzieci niepełnosprawne mają duże trudności w naśladowaniu właśnie tych precyzyjnych ruchów aparatu artykulacyjnego. Jest to dla nich duże wyzwanie.

I tutaj powinniśmy zastanowić się od czego zacząć?

Na początku powinniśmy skupić się na naśladowaniu ruchów w obrębie motoryki dużej, następnie małej a później możemy stopniowo rozpoczynać pracę nad naśladownictwem w obrębie motoryki oralnej. To wszystko bardzo mocno na siebie wpływa i jest ze sobą powiązane.

Taniec z wykorzystaniem videomodelowania bardzo dobrze sprawdzi się w tej sytuacji.

Videomodelowanie polega na **nauczaniu nowych umiejętności** poprzez odtwarzanie dziecku krótkich filmów zawierających w swej treści nagrania zachowań, które chcemy nauczyć np. tańca, nowych zabaw, nawiązywania kontaktów z innymi, samodzielnej obsługi, wykonywania konkretnej pracy, konwersacji, itp.

Taniec jest rodzajem aktywności ruchowej, który kształtuje sprawność motoryczną dziecka. Poprawia koordynację i buduje świadomość ciała. Zapewne wiele osób od najmłodszych lat śpiewa z dziećmi piosenki pokazując przy tym różne proste ruchy, wykorzystując swoje ręce czy nogi! Przecież to nic innego jak wykorzystywanie tańca oraz naśladownictwa do usprawniania

motoryki dużej, która ma ogromny wpływ na rozwój i usprawnianie aparatu artykulacyjnego naszego malucha. Dodatkowo podczas śpiewania bawimy się głosem – zainteresowane dziecko może się w to łatwiej zaangażować.

**Kolejnymi ważnymi funkcjami w procesie kształtowania mowy są:
prawidłowa percepcja wzrokowa i słuchowa.**

Prawidłowa percepcja wzrokowa i słuchowa stanowi podstawę uczenia się mowy. Dzięki lepszemu funkcjonowaniu analizatora wzrokowego i słuchowego łatwiej można zainteresować dziecko otaczającym je światem i pobudzić do nawiązania kontaktu werbalnego. Od stanu tych analizatorów zależy, w jakim stopniu dziecko potrafi analizować i porządkować widziane i słyszane bodźce.

Kontakt wzrokowy często udaje się uzyskać w trakcie zabaw ruchowych. Na późniejszym etapie możliwe są zabawy edukacyjne przy ławce czy stoliczku (w pozycji siedzącej). Najpierw w pracy z dzieckiem stosujemy różne formy stymulacji wzrokowej przez ruch, np.:

- turlanie piłek lub wrzucanie ich do pojemników;
- zabawy ruchowe połączone z dotykiem, głaskaniem miękkich poduszek, zabawek;
- odszukiwanie schowanych przedmiotów;
- śledzenie w dużym lustrze zabawek;
- wodzenie wzrokiem za poruszającą się zabawką (nakręcane pojazdy);
- zabawy ruchowe przed lustrem, np. podskoki, klaskanie.

Przykłady stymulacji wzrokowej w czasie zabaw edukacyjnych:

- wskazywanie i rozróżnianie osób z najbliższego otoczenia,
- przyglądanie się przedmiotom znajdującym się w pobliżu dziecka,
- wyciąganie ręki po wskazany przedmiot,
- trzymanie i przekładanie z ręki do ręki wybranego przedmiotu,
- branie i odkładanie wskazanego przedmiotu w określone miejsce,
- wskazywanie przedmiotów znanych dziecku (zabawek, przedmiotów codziennego użytku),
- wskazywanie przedmiotów na obrazkach,
- napełnianie pudełka klockami (wkładanie do wyznaczonego miejsca),
- układanie klocków w jednej linii (tworzenie prostych układów rytmicznych),
- segregowanie klocków i zabawek,
- dobieranie obrazka do przedmiotu, przedmiotu do obrazka,
- dobieranie dwóch takich samych obrazków,

- dobieranie dwóch takich samych przedmiotów (np. dwie lalki, dwa misie),
- zgadywanie czego brakuje (spośród dwóch, trzech przedmiotów jest chowany jeden z nich, a dziecko odgaduje, którego przedmiotu brakuje),
- pogrubianie i odwzorowywanie prostych kształtów,
- robienie prostych kształtów z plasteliny,
- wprowadzanie prostych zabaw tematycznych np. zabawa w dom,
- rozkładanie i składanie zabawek konstrukcyjnych,
- wskazywanie przedmiotów na planszy na podstawie słyszanej nazwy,
- składanie obrazków złożonych z kilku elementów puzzle 3- 4 elementowe

Podczas prowadzenia tego typu zabaw i ćwiczeń należy stosować proste polecenia słowne, typu daj, połóż, rzuć. Z reguły o poprawności wykonania zadania decyduje śledzenie zabawy przez dziecko i odtwarzanie pokazywanych ćwiczeń, a nie słowo.

Później stosujemy ćwiczenia słuchowe, jednak cały czas należy podejmować delikatne próby wprowadzania tych ćwiczeń.

Prowadzenie ćwiczeń słuchowych proponuję zacząć od zabaw z instrumentami i wprowadzaniu obrazków zwierząt, a następnie skupianie uwagi dziecka na dźwiękach: instrumentów, odgłosów zwierząt.

Aby pojawiła się mowa musi być:

- wykształcone wspólne pole uwagi,
- wykształcona umiejętność naśladowania,
- prawidłowa percepcja wzrokowa i słuchowa,
- zachowane rozumienie mowy,
- sprawny aparat artykulacyjny.

Opracowała: Katarzyna Cieślak